

RECENZJE, NOTY, SPRAWOZDANIA

Drugie Krakowskie Sympozjum Konstytucyjne „Konstytucja i rządy prawa. Teoria i praktyka” (Kraków, 28 września 2019 r.)

28 września 2019 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyło się Drugie Krakowskie Sympozjum Konstytucyjne. Obrady poświęcono Konstytucji i rządowi prawa widzianym z perspektywy dogmatycznej, teoretycznej oraz praktycznej. W tym zakresie konferencja nawiązywała do Pierwszego Krakowskiego Sympozjum Konstytucyjnego, które odbyło się w 2017 r., stwarzając przestrzeń dla przeprowadzenia interdyscyplinarnej dyskusji nad podstawami obowiązującego porządku prawnego. Sympozjum zorganizowały Katedra Prawa Konstytucyjnego UJ oraz Katedra Teorii Prawa UJ.

W imieniu organizatorów uczestników konferencji powitał Kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego UJ prof. Piotr Tuleja. Następnie o zabranie głosu poproszony został Prodzikan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Piotr Dobosz, który w imieniu władz wydziału dokonał oficjalnego otwarcia sympozjum. Dziękując organizatorom za przygotowanie konferencji, podkreślił rolę, jaką dla rozwoju prawa pełni odbywająca się na uniwersytetach wymiana myśli. Życząc owocnych obrad, wyraził również nadzieję na kontynuowanie w przyszłości projektu Krakowskiego Sympozjum Konstytucyjnego.

Pierwsza, dogmatyczna sesja sympozjum, której przewodniczył prof. Piotr Tuleja, koncentrowała uwagę uczestników wokół problemu relacji łączącej państwo prawa i demokrację. Jako pierwsza w panelu głos zabrała prof. Agnieszka Bień-Kacała. Swoje wystąpienie prelegentka

poświęciła konstytucjonalizmowi nieliberalnemu w Polsce po 2015 roku. Panelistka wyjaśniła pojęcie nieliberalnego konstytucjonalizmu, zestawiając je z podstawowymi cechami konstytucjonalizmu liberalnego. Prezentując wyniki prowadzonych aktualnie badań naukowych, omówiła także różnice, jakie zachodzą między konstytucjonalizmem nieliberalnym w Polsce i na Węgrzech. W kolejnym wystąpieniu prof. Ryszard Piotrowski analizował ustrojowe konsekwencje zmian ustawowych dotyczących Trybunału Konstytucyjnego oraz Krajowej Rady Sądownictwa. Odwołując się do standardów demokratycznego państwa prawnego, prelegent akcentował przede wszystkim koniunktywne ujęcie jego części składowych. Wskazując z kolei na rolę, jaką w państwie prawa pełni środowisko prawnicze, stanowczej krytyce poddał – rozwijającą się w tym środowisku – praktykę stosowania retuszującej rzeczywistość terminologii, oswajającej niejako z naruszeniami porządku prawnego. Ostatni referat w panelu wygłosił prof. Marek Zubik. Przedmiotem swojego wystąpienia prelegent uczynił paradoksy demokracji. Poddając analizie poszczególne jej cechy, panelista wskazywał na swoiste konflikty, jakie istnieją między konstytucyjnymi elementami państwa demokratycznego. W trakcie dyskusji powrócono do zasadniczego tematu sesji, a więc relacji łączącej państwo prawa i demokrację. Stwierdzenie, zgodnie z którym państwo prawa stanowi warunek konieczny demokracji, nie budziło jakichkolwiek zastrzeżeń uczestników sympozjum. Źródłem interesującej wymiany poglądów stało się natomiast odwrócenie wspomnianej wyżej relacji oraz odpowiedź na pytanie, czy demokracja stanowi warunek konieczny państwa prawa.

Druga, teoretycznoprawna sesja sympozjum, moderowana przez prof. Krzysztofa Pleszkę, została poświęcona ocenie aktualnych tendencji z perspektywy standardów konstytucyjnego państwa prawa. Jako pierwszy w panelu głos zabrał prof. Tomasz Stawecki. Przedmiotem swojego wystąpienia prelegent uczynił koncepcję wykładni wrogiej wobec Konstytucji. Zaznaczając na wstępie jej opisowy charakter, panelista nawiązał do referatu prof. Jerzego Zajadły, wygłoszonego podczas Pierwszego Krakowskiego Sympozjum Konstytucyjnego. Analizując następnie przykłady zastosowania wykładni wrogiej wobec Konstytucji, prelegent szczegółowo omówił zasadnicze założenia koncepcji

interpretatio hostilis, uwzględniając także jej systemowe skutki. W kolejnym wystąpieniu prof. Andrzej Grabowski zaprezentował uczestnikom sympozjum teorię konstytucyjnego państwa prawa w kontekście zmiany paradygmatu myślenia prawniczego. Omawiając charakter i znaczenie pojęcia konstytucyjnego państwa prawa, panelista wskazywał na liczne przykłady jego wykorzystania w państwach Ameryki Łacińskiej. Przedstawiając podstawowe założenia komentowanej teorii, prelegent zwrócił szczególną uwagę na znaczenie zasad w systemie prawa oraz rolę, jaką w procesie jego wykładni pełni tzw. interpretacja ważeniowa. Podczas dyskusji podjęto w szczególności problem zakresu znaczeniowego pojęcia wykładni prawa. W tym kontekście uczestników sympozjum podzieliła odpowiedź na pytanie, czy pojęcie interpretacji prawa obejmuje także ważenie zasad.

Trzecia, praktyczna sesja sympozjum, której przewodniczył prof. Tomasz Gizbert-Studnicki, dotyczyła standardów praworządności oraz konsekwencji ich naruszania. Jako pierwsza w panelu głos zabrała prof. Justyna Łacny. Przedmiotem swojego wystąpienia prelegentka uczyniła skutki naruszenia zasady praworządności przez państwo członkowskie Unii Europejskiej w świetle projektu rozporządzenia w sprawie ochrony budżetu UE w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich. Dokonując oceny planowanej regulacji, prof. Łacny zwróciła szczególną uwagę na ogólność przesłanek zawieszenia funduszy unijnych, a także wpływ tego zawieszenia na państwa członkowskie oraz beneficjentów funduszy. Na zakończenie swojego wystąpienia prelegentka wyraziła również wątpliwości w przedmiocie spójności planowanej regulacji z mechanizmami funkcjonującymi na podstawie norm traktatowych. W kolejnym wystąpieniu prof. Krystian Markiewicz skoncentrował uwagę uczestników sympozjum wokół problemów sądowego stosowania prawa. Tematem swojego referatu panelista uczynił standardy konstytucyjne i europejskie w praktyce orzeczniczej sądów polskich. W wystąpieniu prelegent podkreślał znaczenie realizacji ciężącego na sądach obowiązku stosowania zarówno prokonstytucyjnej, jak i prounijnej oraz prokonwencyjnej wykładni prawa, sygnalizując jednocześnie rolę zaplecza doktrynalnego w tym zakresie. W ostatnim wystąpieniu prof. Włodzimierz Wróbel

poddał pod rozwałę problem skutków erozji konstytucyjnych podstaw funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Analizując konsekwencje kryzysu konstytucyjnego, panelista zwrócił uwagę na wyzwania, przed którymi stoi obecnie polska kultura prawna. Oceniając aktualne zmiany ustrojowe z perspektywy prawa do sądu, prelegent poruszył także problem skuteczności orzeczeń wydanych w wadliwie obsadzonym składzie. W trakcie dyskusji poruszono między innymi problem bezpośredniego stosowania Konstytucji ze szczególnym uwzględnieniem możliwości, jakimi dysponuje sąd w razie dostrzeżenia problemu hierarchicznej niezgodności norm. Uczestnicy dyskusji odwoływali się w tym zakresie do walidacyjno-derywacyjnej koncepcji wykładni oraz rozproszonej kontroli konstytucyjności prawa.

Na zakończenie głos zabrał prof. Piotr Tuleja, który w krótkim podsumowaniu wyraził słowa podziękowania skierowane do organizatorów, panelistów oraz pozostałych uczestników konferencji. Deklarując zamiar kontynuowania projektu Krakowskiego Sympozjum Konstytucyjnego, dokonał oficjalnego zamknięcia obrad.

**Second Cracovian Constitutional Symposium
„Constitution and the rule of law. Theory and practice”
(Cracow, September 28th, 2019)**

Paulina Jabłońska – studentka prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.